

गावोमे रहदये संतु गजं मध्ये वसाम्भं॥

હીમળ અમુચ્ય.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાક ૧૦૨૭૫ વર્ગાક

પુસ્તકનું નામ જીવનનાં અનુભવો

વિષય ૮-૩

રક્ષા કરો સૌ જન ગૌમાતની,
પાલન કરેછે અખીલ વિશ્વ પ્રાણી માત્રની.

જગપાલની ગીતાવલી.

છપાવી પ્રસીદ્ધ કરનાર.

ડા. હરીદાસ રામદાસ.

સેક્રેટરી ગૌરક્ષણ સેવા સમાજ.

કીંમત અમુલ્ય.

ખ્યાન કાવ્ય તથા ગુણ પદારથો ઓશધી રૂપે કેમ
ઉપયોગમાં લેવા તેની સમજ સાથે.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
૧૦૨૭૨
ગુજરાતી કોપીરાઈટ-સંગ્રહ ૨)
૬-૧૬

પ્રસ્તાવના.

પરમાત્મા શ્રી ગોપાલ કૃષ્ણની પ્રિય તથા રક્ષા કરાવલી આર્થિક ધાર્મિક તથા વૈદિક કાર્યમાં આવ સ્થાન રૂપ શ્રી ગૌમાતાના શુભોનું ગાન કરવું એ સમસ્ત મનુષ્ય સૃષ્ટી અને બાલ વૃદ્ધ સર્વનું કર્તવ્ય છે એ સુત્ર ધ્યાનમાં લઈ આ લઘુ પુસ્તક શ્રી જગપાલની ગીતાવલી નામે ગાયનરૂપી રચના એ પણ જાણાસા કરી છે.

શ્રી ગૌમાતા આર્થિક રીતે જોતાં ખેતીનું મુળ આધાર કે જેના પુત્રો (બળદો) ની સહાયતાથી પૃથ્વીમાંથી ધાન્યની ઉત્પત્તિ થાય છે કે જેનાથી સમગ્ર સૃષ્ટી પોસાય છે.

ધાર્મિક રીતે જોતાં શ્રી ગૌમાતાનું પંચ ગવ્ય (દૂધ દહીં-ધી-ગામુત્ર-છાણ) કે જેનાથી દેવકાર્ય પિતૃકાર્ય પરિપૂર્ણ થાય છે દેવ તથા પિતૃઓ તૃપ્ત થાય છે. જેનાથી જગદ્ગુરુ શ્રી કૃષ્ણચંદ્ર સદા પ્રસન્ન રહેછે. તે પછી અન્ય પ્રસન્ન રહેજ એ નિશ્ચય છે.

વૈદિક રીતે જોતાં શરીર પોષણ માટે બાહ્યવાસ્થાથી અંપૂર્ણ જીવંતી સુધી તથા શારીરિક શૈભ્યની બહીષ્કેક દવા શ્રી ગૌમાતાના દૂધની સહાયતાથીજ મનુષ્ય શરીરમાં પોતાની શક્તિ પ્રકટાવી શકે છે. તેમ ગામુત્ર પણ બહી દવાઓમાં કામ આવે છે.

આવાં સર્વ દૈવી ગુણોના ભંડારરૂપ શ્રી ગૌમાતાની સેવા માટે ગૌપ્રાદ્યણ પ્રતીપાલ ધર્મગુરુ તથા સમગ્ર જનસમાજને મારી ઐજ વીનંતી છે કે ઠેક ઠેકાણે ગૌચર જમીનો લઈ દુષ્કાળ સળગ ઘાસની તંગી ન આવે માટે ઘાસ ઉત્પન્ન કરી ભરી રાખવું. પાણીના કુવા, અવાડા વીગેરે પૂરતાં સાધનો કરવાં ગાયેની ઓલાદ સુધારવી ચેપી રોગો ન લાગુ પડે માટે ડાકતરોદ્વારા તપાસ રાખવી. કસાઈઓના હાથમાં જતી ગૌમાતાઓને બચાવવા ગૌશાળાઓ ખોલવી. તથા ગૌસેવા કરનાર બાણીતા માણસો રાખવા ઠેક ઠેકાણે સલા ભરી ગૌરક્ષણ કેમ થાય. તથા તેનાથી થતા ફાયદા વીધે સારા અનુભવી વક્તા રાખી તે દ્વારા ભાસણો અપાવવાં વીગેરે કાર્યમાં લાગણી રહેશે તો પ્રભુ પણ આ ગૌસેવામાં અંતર્યામી રૂપે સર્વના હૃદયમાં પ્રેરણા કરશે. જેથી કાર્ય સિદ્ધ થશે. તેથી આ પુસ્તક વાંચી ને બેસી ન રહેવું કાર્ય કરવા પોતાનો ધર્મ વિચારી ગૌરક્ષણ સેવા સમાજમાં સલાસદ થઈ મદદગાર થવું. સલાઓ ભરી મોટા બની, તાળીઓ વગાડીને ઊઠી જવામાં કાંઈ કાર્ય થતાં નથી, હિંમતથી કાર્ય કરવાથી થાય છે. તેથી સલાસદ થવાને લવાજમ લાઈફ સલાસદ થવાના રૂ. ૧૫) અને ઓરડીનરી સલાસદ થવાના વારસીક રૂ. ૧૧ સવા છે.

(૪)

અર્પણ પત્રીકા.

શ્રી ગૌપ્રાદાણ પ્રતીપાલ શ્રીવલ્લભકુલ ભૂપણ વૈષ્ણવજન

પ્રિય શ્રીબાલકૃષ્ણ પ્રભુ સેવા પરાયણ વિદ્યા વિલાસી

ગોસ્વામી શ્રી ૧૦૮ શ્રી ગોકુલનાથજી મહારાજના

ચરણ કમલમાં કોઠાન કોટી સાષ્ટાંગ હંડવત્

પ્રણામપૂર્વક શ્રી જગપાલની ગીતાવલી

નામનો ગૌસેવાનો લઘુઅંથ ગાયનરૂપે

યથામતી આપને અર્પણ કરું

છું તે સ્વીકારી કૃતાથ

કરશે એવી

આશા

છે.

ભી. સેવક હરીદાસ રામદાસ.

(૫)

ગાયન.

રાગ—મધુર સ્વર ક્યાંથી—તાડકેરો

કૃપાકરો કીરતાર અમોપર કૃપા (ર) હે પ્રભુ જગદાધાર—અમો
તારી કૃપાવીનાં. પ્રભુ—અમથી કંઈ ન થાય
પણુજે તુંહી કૃપાકરેતો—રંકળની જાયરાય—અમો
સાચા હે સેવક તાહેરા—કદીએ ન થાય નીરાશ
એમ અમો મન માનીએ—પૂરે મનની આશ—અમો
કરજોડી જન સૌ અમે—નમીએ તુજનેશીશ
જાદવ માગે એટલું—હે જગના જગદીશ—અમો

શ્રી-ગૌમાતાના-દૈવી સ્વરૂપનું વર્ણન.

॥ પૃષ્ઠે બ્રહ્મા ગલે વિષ્ણુ-મુખેરુદ્રઃ પ્રતિષ્ઠિતઃ ॥
॥ મધ્યે દેવ ગણા સર્વે-રોમકૂપે મહર્ષયઃ ॥
॥ નાગપુચ્છે સુરાગ્રેષુ-યેચાષ્ઠૌકુલ પર્વતાઃ ॥
॥ મુત્રે ગંગાદયોર્નદ્યો-નેત્રયોઃ શશીભાસ્કરૌ ॥
॥ એતેયસ્યાઃ સ્તનોદેવોઃ સાધેનુર્વેદાસ્તુમે ॥
॥ વર્ણિતં ધેનુમહાત્મ્યં-વ્યાસેન શ્રીમતાત્મિદં ॥

શ્રીકૃષ્ણ પરમાત્મા પણ કહે છે. જે હું ગાયોમાં જ
રહું છું. ગાયો મારી આગળ પાછળ અને મધ્યમાં છે.

ગાવોમેં અગ્રત્ સંતુ-ગાવોમેં સંતુ પૃષ્ઠત્ : ।

ગાવોમેં રહદયે સંતુ-ગવાં મધ્યે વસામહ્યં ॥

શ્રી ગૌમાતાનું ધ્યાન.

છંદ—શાર્દૂલ વિક્રિંત—

જેના હર્સન માત્રથી દિલ મહીં આનંદ દેખાય છે
તેના તો ઘૃતને પવીત્ર પયથી આ સ્થુલ પોષાય છે
આપે એ ફલ કામધેનુ રૂપ જે ખતેથી સેવાયએ
તે માતા ગૌને અમો પ્રણુમીએ દેશોત્તમી મૂળજે

લે. વિષ્ણુરામ વસનજી શર્મા.

દોહા.

સૃષ્ટિકે સર્વ ભારકો-રહી શીશપર ધાર ।

સોમાતા વ્યાકુલ વિકલ-કરતી હોઈ પુકાર ॥

જગત્તારન અગનજારન-ભંજન ધરણીભાર ।

સકલ દેવ તનમેં વસે-કીયો વેદ નિરધાર ॥

ગાય સેવા એજ સૌનું કાર્યને કર્તવ્ય છે

ગાય સેવા એજ સૌનું જીવનને આધાર છે

(૭)

(શા માટે શ્રમ કરે સતી તુજ પતી ભક્તી સાચી—એરાહ)

શામાટે સૌજનો હૃદયમાં પ્રેમ નહીં આણે

મટાડે ત્રાસ ગૌમાનો—(૨)—શામાટે

સાખી.

ત્રાસ ત્રાસ પોકારતી—બહે અમ્મની ધાર

સ્થિતી થઇએ માતની—થશે સાહે મોરાર

થશે સાહે એમાં મોરારી—નામ ધરાવ્યું છે ગીરધારી

તે માટે સૌ જનો હૃદયમાં પ્રેમ જરા આણે....૨. રા.

મટાડે ત્રાસ ગૌમાનો—શામાટે

સાખી.

રક્ષા કરવા કારણે—કૃષ્ણ થયા ગોવાળ

નામ ધરાવી ગોપાલનું—ગીરીવર તોલ્યો બાર

તોલ્યો ગીરીવર અંગુલી ઉપર—માન ઉતાર્યું પલની અંદર

કોપ્યો ઈંદ્ર તે વાર કડુંશું—કરે મન વિચાર.

વસેલા જ્યાં શ્રીકૃષ્ણ અવતાર....શામાટે

સાખી.

તજો ઊંઘ આલસ સહુ—રક્ષા કરવા કાજ

હીંમત કીંમત ધૈર્યથી—ધાઓં સહુ તૈયાર

કરો કાજ કરવા તૈયારી—ધરો હસ્ત સૌ ધ્વજ હીતકારી,

રાખોમન અભિમાન—કરવા ગૌરક્ષણનું કામ...શામાટે.

(૮)

સાખી.

હિંદુ—મુસ્લીમ—પારસી—કહે વર્ણ ને ચાર
આપે સૌને માતાએ—જણે નવ લેદ લગાર
જણે લેદ નવ તેમાં કાંઈ—રાખે સહુને એ સુખમાંહી,
સુણી સજ્જનો એ વાત—કરવા ગૌરક્ષણનું કાજ....શામ ટે.

૨૦૦૧—૨૦૦૨

કવાલી.

રે હિન્દનાવીર સૌ બેટા
બિદેશી ફેશનના ચેટા—રે હિન્દ૦
છોડે સૌ વિદેશી કપડાં
પહેરેને ખાદીનાં કપડાં—રે હિન્દ૦
છોડોને ગાહના ખ્યાલા
ગાઓ સૌ સ્વરાજ્યના ખ્યાલા—રે હિન્દ૦
કરો જગ માતાની સેવા
પામે સૌ સ્વરાજ્યના મેવા—રે હિન્દ૦
માગ્યું ફલદે એજ કામ ધેનું
વધે બલ પય પીધે એનું—રે હિન્દ૦
ભૂમી ગોચર ખરીદો ચરવા
થશે લાયક સ્વરાજ્ય કરવા—રે હિન્દ૦
કહે હરી વીનવી સૌને
પ્રેમે પાલોને માત ગૌને—રે હિન્દ૦

રાગ— (ઝેર ગયાં ને વેર ગયાં એ)

સર્વ જનો શું સુધ રહ્યા છે—પાલન ગૌનું કાં ન કરો,
 માખણ મીસરી દૂધ દહીં ઘૂત—પી નીજનું શું પેટ ભરો—ટેક
 ખેતી વાડી સુખ સંપતનું સાધન—ધાન્ય વસનો એજ બરો,
 ગૌપાલનનાં ઉત્તમ કાર્યો—તન મન ધન ખરચીજ કરો—૧—સ.
 સંકટ કંટક આવી પડે પણ—લેશ માત્ર મનમાં ન ડરો,
 ઠામ ઠામ ઉપદેશ દઇને—હીતકારીધ્વજ હસ્તધરો—૨ ॥
 સંપત સરવે ચાકી ગઇને—ધીર ધરો કાં સર્વ નરો,
 સહ વિદ્યાનો બોધ દઇને...ગૌપાલનથી દુઃખ હરો—૩ ॥
 પરદેશીને સર્વ પ્રજા સૌ—સંપ રૂપ સમશેર ધરો,
 ગૌહત્યા આ પૃથ્વીમાંથી—ઘટકે તેજ ઉપાય કરો—૪ ॥
 ચેતો ચેતો સર્વ બાંધવો—ધૈર્ય હવે તમે કેવું ધરો,
 પ્રાણ જાય છે દીન ગાયના—જોઈ રહ્યા શું સર્વ નરો—૫ ॥
 આપે છે તે અન્ન પદારથ—પોષાયે છે સર્વ જનો
 કહે હરી ઉર પ્રેમ આણી—ગૌપાલક વીર સર્વ બનો—૬—સર્વ જનો

ગાય કેટલી ઉપયોગી છે તેથી તેની જે ભાલાવવા વિશે.

જે જે બોલો સૌ જનો આ જગત જનની ગૌમાતની,
 આપે છે સૌને એક સરખી અમૃત પયની વાટકી.
 નથી જોતી કોઈમાં ભેદ હિંદુ મુસ્લીમ ઇંગ્લીશ કે પારસી,
 કહે હરી ઉર પ્રેમ આણી રક્ષા કરો ગૌમાતની.

પ્રભુ પાસે ગાય અરજી કરેછે.

ગઝલ હિંદુસ્થાની.

દયા કરો જગરાજ આજ, અનાથ હુમ ગૈયાંઠે પર,
કંઈ રોજસેં ગરતી હય હુમ, અખતો લીજેં હુમરી ખખર.-દ.
કયા કસૂર હુમસેં હુઇ, કે બેગુના હોતા મરન,
ઇન્સાફ કોઇ કરતા નહીં, ન આપલી લેતે ખખર.-દ.
લીખના નહીં હુમ જાનતી, ન બોલના માલૂમ હય,
અકસોસ યહ કયસા જૂલમ, ગુજરતા હય હુમપેં જખર.-દ.
હીંદુ મુસલીમ પારસી, સબકોં પીલાતી હું મેં દુધ,
લાચાર હુમ કિસ્સેં કહે, ગમસેં ફટે હરદમ જગર.-દ.
હુમરીહીં જાનપેં સખી, ખુશ વખતમેં રહતે સદા,
તોબી કીસીકોં હે નહી, હુમ ગરીબોંકી કદર.-દ.

રાગ ભૈરવી.

સૌજનો ધર્મ કર્મ સંભારો, સૌ ગૌસેવા વૃત્ત ધારો—ટે!
જ્યારે ગીરીમાં ગાયો ચરતી, ત્યારે નિર્ભય થઇને ફરતી
કૃષ્ણ ગોવિંદ ગોપાલ મુરારી, આનંદે ચારી ગીરધારી
એજ ધર્મ મર્મ સંભારો સૌજનો, ગૌસેવાવૃત્ત ધારો
પ્રભુને અતી વહાલી છે ધેનું, વ્રંદાવન વગાડીવેણું
વૃષ્ટીકીધી જ્યારે ઇન્દ્રે, રક્ષાકીધી ત્યારે નંદનંદે
પૂર્ણ કામના દિલીપની કીધી, સેવા કરી પામો રિદ્ધિ સિધી:
એજ ધર્મ મર્મ સંભારો. સૌજનો ગૌસેવા વૃત્ત ધારો.

કવાલી.

પાળો સૌ ગાયોના વૃંદો, આપેછે સુખ આનંદો,
 ગાયો સૌ ગુણોના છંદો, છોડાવો મળાના બંદો—પાળો.
 કીધી સેવ નંદના નંદે, કર્યા છે ગાયોના સંગે,
 ધાર્યો છે જીરી સ્વઅંગે, લઈ ગોવાળીઆ સંગે.....પાળો.
 કરો સૌ ગાયની સેવા, આપે અમૃત તણા મેવા,
 આપે છે દુધનાં ઝરણાં, ખાઈને ઘાસનાં તરણાં...પાળો.
 ગુણોછે ગાયમાં ભારી, સહુ દ્યો ધ્યાનમાં ધારી,
 આપું છું પય હીતકારી, કરો રક્ષા સહુ મારી... પાળો.
 ખુટે નહીં ધન તે માટે, ખરચો ગાયોના માટે,
 કહે હરી સર્વના માટે, બચાવો સુખના માટે.....પાળો.

રાગ પ્રેમની પ્રેમની પ્રેમની એ...

ગાયછે ગાયછે ગાયછેરે ધન ધાન્ય તણું સુખ ગાયછે—ટેક.
 પાયછે દુધ માના સરીખું ગુણુ તેના તો ગવાયછે રે....ધન.
 ભેંસનું ભારીને બકરીનું હલકું ગાયનું નિર્મળ કહેવાયછેરે. ધ.
 દુઃખ દરદનો નાશ કરેછે સર્વનો એ અભિપ્રાયછે રે...ધ.
 ગાય પોસાય તો ખેતીવાડીને દેશમાં આખાદી થાયછેરે....ધ.
 બળદો થાય વળી બહુ બળવંતા વાહનને હળમાં જોડાયછેરે....ધ.
 ખેતી નીપજનું દ્વાર ખરેખર પ્રાણી માત્ર પોપાયછેરે....ધ.
 દુધ દહીં અન્ન વસ્ત્રો મળવાથી સૌ જનો રૂપ પુષ્ટ થાયછેરે.. ધ.
 ધરી આશ હરીદાસ વીનતી કરે છે ગાય સેવાથી સુખ થાયછેરે.

આપણે પધસા કેટલા ઠેકાણે ફેંકટ ગમાવીએ છધએ
 અને ખરો ધન જે ગોધન તેના માટે કેટલા
 બેદરકાર છધએ.

નાટક ચેટક રંડી નાચે, ભાંડ ભવાઈમેં તન મન ધન ગુમાતે હો,
 ગૌરક્ષાકા નામ સુનતહીં, તન મન ધન છુપાતે હો.
 સીનેમેટોગ્રાફ ફેન્સી ફેરમેં, ધન સંપત કયો જોતેહો,
 ગૌરક્ષાકા નામ સુનતહીં, ધન સંપત નહીં પાતેહો
 સર ખીતાબ લેનેકે ખાતર, જર જમીન છુટાતે હો,
 ક્ષધ દહીં ઘૂતસે અપના, તનમન પુટ બનાતે હો.
 દુઃખ દેખ ગૌમાતકા, અપના છ નહીં જલાતે હો,
 ઠેક ઠીકાને કરો ગૌશાલા, જે અપના સુખ ચહાતે હો.
 સોડાલેમન સેંટ લવંડર, પાન મદીરાસેં તનમન જલાતે હો,
 પંચ ગવ્ય અરૂ દુગ્ધપાનસેં, કયોં નહીં દીબ્યબનાતે હો.

(આ પીવાથી કેટલો નુકશાન છે અને દુધ છાશથી કેટલો ફાયદો છે.)

જો પીએ ચાએ, તો સર્વે રોગ થાએ.
 જો પીએ છાશ, તો સર્વ રોગ નાશ.
 જો પીએ દુધ, તો આવે બલને બુધ.
 જો પીએ દહીં, તો ધુળવે મહી.

મોહલે પધારે માહારાજ મણીગર—એરાગ.
 સહુજન સાંભળો શીક્ષાસાર, સજન જેમાં હીતતમારું
 થાયે સુખમય આ સંસાર, માનો એક વાક્યજમારું—ટેક-૧
 સાખી.

ગૌપ્રાક્ષણ પ્રતીપાલનું, નામ ધરાવો આપ
 જય ગેપાલ વદોવલી, અતી ઉત્તમ શબ્દ અમાપ—સજન-૨
 સાખી.

પણુ એ નામ પ્રમાણમાં, થતાં નથી કંઈ કાજ
 ગાય ગરીબ રિખાયજે, તેની દીલે નમલે કંઈ દાઝ સજન-૩
 સાખી.

વાડી ગાડી લાડીમાં, થઈ મહા મગરૂર
 પોષી નિજના પિંડને, માનો પાખંડ અવર જરૂર—સજન-૪
 સાખી.

ખાતાં પીતાં ખેલતાં, ખોયો દિવસને રાત
 ગંદી દેહના મોહમાં, કરે મમતા ભર્યા ઉત્પાત—સજન-૫
 સાખી.

ગૌસેવા કરવા થકી, તરશે સકલ સંસાર
 સફળ થાયે આજન્મપણુ, જડ જનને સમજ ન લગાર—સજન-૬
 સાખી.

જીવ હયાથી સર્વદા, થાશે પરમ પુનીત
 જશે દુર્દશા દેશની, પ્રભુ શ્રેષ્ઠ સુમતી ત્વરીત—સજન-૭
 સાખી.

વાણી બુધ્ધી ચિત્તથી, સોધોસાર અસાર
 ધર ધર ગાય પગાયતો, થાય અવશ્ય વિધાર—સજન-૮

રાગ-ઘજવહાણુરે વૈકુંઠ નહિં આવું.—એ.
 જરી તો દયા ધરી સુણો સહુ જનોરે,
 સેવા ગૌતણી કરો સુધીર તો બનોરે—જરી.
 કયું માતનું સ્તનપાન, બાળ વય મહીરે.
 નિલાવી જીવગી જે, ગાય દુધ વિણ નહીંરે.
 મળે સુકનમાં તો થાય કાર્ય સિધ સહીરે—જરી.
 આવું પીવું આઢવું ને પહેવું ગમેરે,
 ટાઢ તડકો ને વર્ષા તમને દમેરે.
 બચાવો ગાય બચો તમે જેમ તે સમેરે—જરી.
 કરોએ પ્રમાણે સદા ગાય સેવનારે
 પામશે તમે સુખો દેવાધી દેવનારે
 ખરુંસુખ ગણો તે નહીં મળે એ વિનારે—જરી.

લે. વિષ્ણુરામ વસનજી શર્મા.

પ્રજ્ઞ પાસે ગાય અરજી કરેછે.

રાગ ભેરવી ગઝલ.

મરતી બચાવો આવને, પી દુધ શું ભુલી ગયા,
 કહીને માત જીલથી, કૃતદા સું હવે થયા.—મરતી.
 જનેતા દુધ પાયછે, બહુ તો વર્ષ બે લગી,
 પરંતુ ગાય તો હંમેશ પાય છે ધરી દયા—મરતી.
 પ્રભાતમાજ બાલકો દહીં કે દુધ માગશે,
 પછી ક્યાંથી આપશે, એ કામધેનુ કે જ્યા—મરતી.
 તમારી રહાય જે કરે, તમે શું તેની ના કરો,
 બતાવો એવું હોય તો, લખ્યું છે શાસ્ત્રમાં કયા—મરતી.

કયાલી ભૈરવી.

સુણો સજ્જનો દિલધારી, સ્થિતિ ચાલતી અમારી-ટેક.
 જનમી જગમાં સમેજે, સ્તનપાન માતનું છે,
 તમને બધી જીંદગીએ, પયપાન કોણુ દેછે.....સુણો.
 દિવસોજ હોય સારા, પાળો તમેજ પ્યાસ,
 દુષ્કાળે દીયો નિહાલી, થાઓ ન કોઈ વાલી....સુણો.
 જીવતાં તમને નિશાવું, મરતાં ચર્મ આપી લાવું,
 કરશે કહો કોણુ આવું, તોએ મનમાં ન આવું.....સુણો.
 વધતો કરે અમારો, ત્યાંથી તમે ઉગારો,
 કરશે એ ધર્મ પ્યારો, ઉદ્ધી દુખેથી તારો....સુણો.
 પ્રભુએ અમારે સાફ, ગોપાલ નામ ધાર્યું.
 લાગ્યું નવનીત પ્યાડું, પણ એ તમે વિસાર્યું.....સુણો.
 વારે અમારી ધારે, કલી દોષ તેના નારો,
 જન્મ મર્ણુ દુઃખ જારો, પ્રભુને શરણે જવાશે.....સુણો.

લેખક વિષ્ણુરામ વસનજી શર્મા.

ભુખે મરતી ગાયની દશા.

(દશા આ રી થઈ મારી કરમની છે ગતી ન્યાયી) એ રાગ.

ધુરંધર વીર જીઓ ધારી-પીડાય આ જો માહાસરી,
વીમાશી મુખ પોકારી-બીચારી ગાય ઉપકારી.—ધુરંધર
સાખી.

ચારા કાજ કરતી ફરે-ગર ગર દુર્બળ ગાય,
પડે ત્રાસ મોઢું બરે-માર બધાનો ખાય,
પડે બહુ દુઃખ તે માટે-જીરે જઈ વાટમાં ઘાટે,
નીવારો દુઃખનો ભારો-ખવાડો સુકો નીરો ચારો.—ધુરંધર

સાખી.

હાડતણું પીંજર દીશે-કુવા નેત્રની માંચ,
પાયધરી અથડાઈ પડે-નીર નેત્ર વહી જાય.
દેખી આ દુઃખ દયા ધારી-જીવાડો ગાય ગુણકારી,
મનુષ્યનો ધર્મ વીચારી-દયા ધન વાપરો ભારી.—ધુરંધર

સાખી.

ગરીબ જો માતા તણી-સૌજન દ્યો સંભાર,
ખડ પાણી અર્પો ભલા-દાતા દીન દયાળ.
સ્વીકારો સેવ છે સારી-સમય બળવાન દ્યો ધારી.
ખુટે નહીં ધન ઉપકારી-નદીનું નીર વહે દાહડી.—ધુરંધર

ગાય માતાનો સંદેશો.

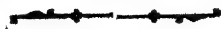
ક્ષત્રો કલંક રાગ.

રક્ષા કરો સહુ જન—સંદેશા પર ધ્યાન દીયારે.	
કરવું હોય વીર એ તન—	”
સંપ કરો મારા તન—	”
ધનધાન્યથી થાઓ પ્રસન્ન—	”
દુધ દહીં પીયો મારા તન—	”
પુત્રો થાએ કુળ દીપન—	”
મમ પુત્રોથી થાએ અન્ન—	”
ખરીદા ચરવા જમીન—	”
તેથી થાસું અમે પ્રસન્ન—	”
એ અરજ સુણો સૌજન—	”
તો થાએ અમારો જતન—	”
સૌ જન કરજો સંપ—	”
રક્ષા કરી લેજો જંપ—	”
એ હરી તણી વીનંતી—	”
સૌ રાખો સારી નીતી—	”

મોટરોવાળાને ચેતવણી.

ગઝલ.

વાહ, મોટર દેવી વાહ, વાહ, વાહ, (૨)
 તારી ઢિપરે ચાલે દાવા
 પાંચ હજારનું પાણી કરાવે
 તુંને પેટરોલ જોઈએ ખાવા (૨)   મોટર દેવી.
 પાંચ કલાકમાં પુને પોચાડે
 તારા ગુણ સું બેસું ગાવા (૨)   મોટર દેવી.
 હાલતાંને ચાલતાં હઠકરી બેસે
 અધ રસતે માંગે ખાવા (૨)   મોટર દેવી.
 તું ભુંભું કરે તો સહુ જન ભાગે
 શેઠ શાહુકારોને ખાવા (૨)   મોટર દેવી.
 જોગી જોગીને તે ભરમાવ્યા
 શંક જોધ જોધ બેઠા રેવા (૨)   મોટર દેવી.
 તારી આવકથી દેશની દોલત
 પરદેશ માંદી છે બાવા (૨)   મોટર દેવી.
 મોટરો મુકીને ગાયોને પાલો
 સુધ દહીં દુધ મલશે ખાવા (૨)   મોટર દેવી.

ખાદીની બઝીહારી.

ગઝલ.

વાહુ ખાદી તારી બઝીહારી
 તારી ટોપીએ લાજે સારી (૨) વાહુ ખાદી.
 નાના મોટા સહુ પેરવાને લાગા
 તારી શોભા બની બહુ ભારી (૨) વાહુ ખાદી.
 વજનમાં હલકી કીમતમાં સસતી
 તારી ખપતી જાગી ભારી (૨) વાહુ ખાદી.
 મોજ પુરવોના મન હરી લીધા
 મોજ શોખને નાંખ્યા મારી (૨) વાહુ ખાદી.
 ઘરે ઘર રેંટીઆ કરવાને લાગા
 સતર કાંતે છે નરને નારી (૨) વાહુ ખાદી.
 વીદશી કપડાં વીદાય કીધાં
 વીર પુરવોએ ચાલ વીચારી (૨) વાહુ ખાદી.
 મીસામાં જોઈએ પડાને ચરખી
 તેથી ગામે મરે છે બીચારી (૨) વાહુ ખાદી.
 ફેશનને કેનશલ કરવાનું નકી
 ગામે ગામમાં થઈ તઇયારી (૨) વાહુ ખાદી.
 હાથના વણેલાં વશત્રોને પેહરો
 સુખી થાશે સહુ સંસારી (૨) વાહુ ખાદી.
 ખાદી પહેરોને ખરબા ગટારો
 શાહે થાશે ગોવરધન ધારી (૨) વાહુ ખાદી.

મોનજી માવજી ભગત.

ગાય ઉપ્યોગી અને મહતાબરી કેટલી છે.

હરીગીત.

પ્રાણી તણી સૌ જાતમાં—ગાયો સકળથી શ્રેષ્ઠ છે,
 મળે જન જીવન માટે—દુધ દહીં માટે જેષ્ઠ છે.
 વળી તેથી તેના ઉપરે—દયા ધર્મની લાગણી,
 જે જે બોલો સૌ જનો—ગુણુવંતી ગૌ માતા તણી. ૧ જે.
 જેના થકી રસ કશ વધી—દુધ છાશની નદીઓ વધી,
 તુજથી નીપજે બેલબલવંત—હીંદમાં જેથી જેતી વધી.
 તુજ સમ બોડી જડે નહીં—ખરી માતા સૃષ્ટી તણી,
 જે જે બોલો સૌજનો—ગુણુવંતી ગૌ માતા તણી. ૨ જે.
 પયપાન કરાવી સર્વને—નીરબળતા સર્વની હરે,
 જે જન તારી સેવા કરે—નીશદ્દીન આનંદમાં ફરે.
 સૌને વીનવી કહે હરી—એ છે અરજ અમ તણી,
 જે જે બોલો સૌ જનો—ગુણુવંતી ગૌ માતા તણી. ૩ જે.

(૨૧)

ગોપ અષ્ટમીને દાહડે શ્રી કૃષ્ણ ગાય

ચરાવવા જાય છે.

રાગ સારંગ.

મૈયા ગાય ચરાવન જોહોં

તું કહે મેહર નંદ બાબાસો બડો ભયો ન ડરોહોં—મૈયા.

શ્રીદામા દે આદી સખા સખ ઝોર હલધર સંગ લોહોં

દહયો ભાત કાવર ભરી લોહોં, ભુખ લગે તળ ખેહોં—મૈયા.

ખંસી બટકી સીતલ છેયાં ખેલતમેં સુખ પેહોં

પરમાનંદદાસ, સંગ ખેલો શ્રી ચમુના જલ અચૈયોં—મૈયા.

દીવાળીને દાહડે શ્રીકૃષ્ણ ગાયને ખેલાવે છે.

રાગ સારંગ.

ગાય ખીલાવત સ્યામ સુજાત-કુકે ગ્વાલ ટેર દે હીલી બાજત
વેણું વીષાણુ—ગાય ખીલાવત.

કીયો હેં શૃંગાર ધેનુ સગરીનકો કો કહી શકે બખાન

ફીર ફીર ફીરત પુછ ઉન્નત બોં કર કર સુધે કાન-ગાય ખીલાવત.

પાય પેંજની મેંદી રાજત પીક પુટરકે પાન

કુંભનદાસ ખેલી ગીરધરપે જીહીં વીધી ઉડી ઉડ ન-ગાય ખીલાવત.

---

(૨૨)

શ્રી કૃષ્ણ ગાયોમાંજ રહે છે અને આગળ પાછળ ગાયજ છે.

રાગ પુર્વી.

આગે ગાય પાછે ગાય ઇત ગાય ઉત ગાય

ગોર્વીંદકો ગાયન મેં રહી વેરી ભાવેરી—આગે ગાય,
ગાયન કે સંગ ધાવે ગાયન મેં સચુ પાવે

ગાયનકી ખુર રજ અંગ લપટાવેરી—આગે ગાય,
ગાયન સોં બ્રજ છાયો વકુઠ બીશરાયો

ગાયન કે હેત ગીરી કરલે ઉઠાવે—આગે ગાય,
છીન સ્વામી ગીરધર શ્રી વીઠલેશ વપુ

ગોપાલકો લેખ ધરે ગાયન મેં આવે—આગે ગાય,

શ્રીકૃષ્ણ ગાય દેવા જશોદા પાસેથી દોહની માગે છે.

રાગ બીલાવલ.

દે મૈયારી દોહની દુહી લાંબી ગૈયાં,
માખન ખાયે બલ લયો મોહી નંદ દુહૈયાં—દે મૈયારી.
મંદુર કાજર ધુમરી ધોરી મેરી ગૈયાં,
દુહી લાંબી તબ તુરતહી મોહે કરદે ધૈયાં—દે મૈયારી.
ગ્વાલનકે સંગ દુહતહોં ખુઝો બલ લૈયા,
સૂર નીરખ જનની હસી તબ લેત બલૈયા—દે મૈયારી.

ગાય ઉપર દયા લાવવા વીસે

ગાય પરે દયા લાવોરે—ભારતના વાસી ગાય પરે દયા લાવો
 સુખ સંપત્તીને સીધા બચાવો બચાવોરે—ભારતના વાસી
 ગાય દેશનું જીવન સાચું—સ્વદેશનું એ ધન છે સાચું,
 કરભેડી હું કહું છું સાચું સાચુરે—ભારતના વાસી.

કામધેનું ભારતની માતા—દુધ દહીં ધૃતનીએ દાતા,
 થઈએ જેનાથી રાતા માતારે—ભારતના વાસી
 દયાભરી દૃષ્ટીએ નીહાળો—ધર્મ વ્રતીએ ધર્મ સંભાળો,
 કસાઈ કરથી ગાય બચાવો બચાવોરે—ભારતના વાસી.

પાપી જનથી પ્રાણ બચાવો—બધથી અમને મુકતી અપાવો,
 વારે હીંદ વાસી ધાવો ધાવોરે—ભારતના વાસી.

ગાયોના સંકટ લેવા કાપી—ગૌરક્ષણ સેવા સમાજ સ્થાપી,
 સભાસદ થવા સહુ આવો આવોરે—ભારતના વાસી.

ગાય આજે પણ ખરી કામધેનુ છે કારણ એના
વગર કોઈની રીતના સુખ નથી.

કવાલી.

પરમ ઉપકારી ગૌમાતા-ખરેખર કામધેનુ' છે.
કરાવી પાન સુધ પચનો-અખીલ વીશ્વને એ પોશે છે-પરમ.
તમારૂં ધન તમારૂં અન્ન-તમારૂં સુખને વૈભવ.
વીચારો અંતરે ઉંડા-ભારતની લાજ લક્ષ્મી છે-પરમ
કરે ખેતી બળદ જ્યારે-વશને અન્ન પાકે છે.
હુણાયે ખીન અપરાધે-ખીચારી એ કામધેનુ' છે-પરમ.
અહો હીંદુ મુસલમાનો-બચાવો પારસી પુત્રો.
કહુ છું સરવેને સાચું-બચાવો ગાય લક્ષ્મીને-પરમ.
આ ભારત રૂપી હોડીમાં-એકા છઠ્ઠાએ સઉ બંધુ.
કહે છે દાસ ભારતનો-બચાવો એ કામધેનુ'ને-પરમ

---

(૨૫)

કવીત.

સુનો ભારત નીવાસી જન એહી સીઝા હસારી હે,
ગૌ એક રત્ન હે જગમે-પદારથ દેન હારી હે—સુનો.
કરો એક ચીત તન મનશે-જહાંતક હો શકે તુમશે,
કરો ગૌ માતકી રક્ષા-ધસીપર દુખ ભારી હે—સુનો.
ગૌકા દુધ નીત પીવે-નહી કાઠ રાગ તન હોવે,
બહે બલ રૂપ રંગ ચાવન-સખી ગુણોસે સુખારીહિ—સુનો.
ગૌ કે 'પુત્ર કે ગુણ બલકી,-પ્રશંસા કયા કહુ તુમશે
કમાદે અન્ન ધન ભારતમે-ચોર સખીકા સ્વારી હે—સુનો.
બચાવો ગાય નહી અખ સખ-તો ભારત ઉત્તરી હે,
વીના અપરાધ હોતી હે-કતલ નીત બારી હે—સુનો.
બહુત નહી દુધ ધૂત હોવે-ખેતમે અત્ર કમ હોવે
ગૌ વધસે અપના ભારત-દીનો દીન ખુવારી હે—સુનો.

---

(૨૬)

શ્રીકૃષ્ણ રોજ ગાય ચરાવવા લઈ જાય છે પાછા
સાંજના ઘેરે આવતી વખતે ગાયોને નામ
લઈને બોલાવે છે.

રાગ પુર્વી.

ગોવીંદ ગીરી ચઢ ટેરત ગાય-ગાંજ ખુલાઈ ઘુમર ધારી ટેરત
બેણું બજાય—ગોવીંદ ગીરી
શ્રવણ નાદ સુન મુખ તૃણધર સખ ચીતઈ શીઘ્ર ઉઠાય
પ્રેમ વિવશ બેઠે હુંક માર ચહું દીસતે ઉલટી ધાય—ગોવીંદ ગીરી
ચતુર્ભુજ પ્રભુ પટપીત લાયકર આનંદ ઉર ન સમાય
પોંછત રેણું ધેનુ કે મુખતે ગીરી ગોવરધનરાય—ગોવીંદ ગીરી.

૨૨૭૦ ૨૨૭૧

કવાલી.

સાંજન સાંભળો વીનંતી—તમારી વીસ્વ માતાની
વહે છે ભાર મમ પુત્રા—સહે છે તાઢ ને તડકો
પુત્રા દુઃખેથી મનમાં—નીશદીન થાયે છે લડકો
તપાસો કર્મનું ખાતું—વધે છે પુણ્ય કે પાપો
સૌનુ ધર્મ એ છે કે—સરવૈયુ રાખવું ચોખું
ફના થાસે ધનને કાયા—રાખો અમ ઉપરે માયા
સુખી થાસો ધન ધાન્યથી—કરો સેવા ખરા મનથી

ગાય માતા ગરીબ થઈ ભારત પુત્રોને બચાવવા સારૂ પ્રારથના કરે છે.

હું છું ગરીબડી ગય-બચાવો મુંને હું છું ગરીબડી ગાય.
ભારત જીવન ખેતીવાડી પર તેની આબાદી થાય-બચાવો.
મારા પુત્રો અતી બળવંતા-જેની વજર સમ છે કાય
તેના પ્રતાપે ભારત જનોને-અન્ન વંત્રા પુરાય-બચાવો.
દુધ દહીં ઘી છાશ વીનાનાં આપનાં શરીર સુકાય
બળહીન થઈને કેવા ફરે છે શું દુધમાં પાણી પીવાય-બચાવો.
મારા છાણુને મુત્ર અતી છે ઉખ્યોગી-ખેતીને ઘરમાં વપરાય
તમારા મળ મુત્રના દુરગંધથી-પલેગ કોલેરા થાય-બચાવો
હું અપરાધી શી રીતે ગણાઉ જે મારો વધ થાય
હીંદુ મુસલમાન પારસીને ખ્રીસ્તી-કરજો મારો ન્યાય-બચાવો.
રામે પાળી કૃષ્ણે ચરાવી-ભારતમાં ઠામો ઠામ પુજાય
મૌજન ગઈચર જમીન માટે-કરોને કંઈક ઉપાય--બચાવો.
અમીર અકબરે મુજને બચાવી-અલ્લા અકબર કેવાય
ખુદાના ખાતર મુજને બચાવો-તો રૂડું તમારું થાય-બચાવો.
જશાવળા જબલપુરવાસી-કરતા મારી સહાય
પારસી સુપુત્રો સર્વે જાણે છે જે ગાય અમારી માય-બચાવો.

જય ગોપાળ ગોપાળ વહો સૌ-મુખે બોલે શું થાય
 ગૌ પાલન જે કરીને બતાવે-તે ગૌ લોક વાસી થાય—બચાવો.
 તેત્રીશકોટી હીંદના હીરા-રક્ષા કરવાને મુંબય
 જીવન દાતા માતા છતાં હું-રડી રડી લાગુ પાય—બચાવો.
 ભુખના દુઃખથી હું તો રીબાઉ-તમથી ગૌચર ન લેવાય
 દુશકાળે મુંને દર બળરે-સસતી કીમતે વેચાય—બચાવો.
 દયાળુજન જે દયાજ કરશે-તો હીંદનો ઉદય આય
 ભક્ષણ તબવી રક્ષણ કરશે-તો સહુજન સુખી થાય—બચાવો.

દોહડા.

ગૌ સેવક નીતકે બનો કરો સેવા તતકાળ,
 સર્વ મુખ સંચય કરો બનો પ્રભુ કે લાલ.
 ઉદય ભાગ્ય ઉશ નગર કે ગૌ સેવા નીત હોય,
 અરે મુરખ સમ બાવરે ક્યાં રહે હો તુમ સોય.
 તનમન ધન અરપણુ કરો ગૌ માતા કે કાજ,
 સદા સુખી રહો જગતમે ભોગો સ્વર્ગકે રાજ.
 સદા રહો મુખ ભોગ તે ગૌ સેવક દીન રાત,
 દાસ ચોદી માગત પ્રભુસે જોડ કે દોનો હાથ.

મારા મનના માલીક મળીયારે થઈ પ્રેમવશ પાતળીયા—એ,

કોઈ લાલ પ્રભુના આવોરે—ગાયોના પ્રાણ બચાવો.

રક્ષા અમારી જરૂર કરજો—મુખઈ નગરીના વાસી,

હાલત દુઃખની પરકાગી—કાયા સીદને કુમલાવોરે-ગાયોના

બાળ બચ્ચાને સર્વ દુઃખોથી—મુક્ત સદા કરનારી

ગૌ માતા છે સુખકારી—હી સૌને સમજાવોરે-ગાયોના

દહીં માખણ ઘી દુધ દેવાનું—કબુલ કરયું છે જેણે

પાપી ન સતાવો તેને—કરૂણા શીલમાં લાવોરે-ગાયોના

ખેતીવાડી ત્યાગ કરીને—પરતંત્ર થયા સૌ પાણી

ખરા પુન્યની કરી કમાણી—ગૌ ચરણે શીશ નમાવોરે-ગાયોના

ગૌ માતાના પ્રતાપ બળથી—પુત્રો તમોને થાશે

પારણું તુરત બંધાશે—વહેતાં રૂધીરો અટકાવોરે-ગાયોના

તેત્રીશ કોટી દેવ રહ્યા છે—વિપુલ અંગમાં વ્યાપી

અમૃતનો ઝરો રહ્યો છે—કામધેનુ ને પાલોરે-ગાયોના

હરીદાસની નમ્ર વિનતી—ગાયોના પ્રાણ બચાવોરે

દુનીઆનો કષ્ટ નિવારો—પયની વૃષ્ટી વરશાવોરે-ગાયોના

ખડીયો મારો ખાલી, ચપટી કોમળે ના આલી—એ રાગ.
 જંગલમાં ચરનારી, શ્રી કૃષ્ણ ચન્દને પ્યારી,
 મારા વહાલા, ગાયો તીસ્થનું સ્થાન છે—મારા વહાલા
 પુજન અર્ચન ગૌમાતાનું પ્રેમ ધરીને કરીએ,
 બે પૈસા બે હોય પાસમાં, ગૌમાતાને ધરીએ—મારા વહાલા
 પાંચ દશ ગુંદી ઘાસ ખાઈને, દુધ ઘણેરું આપે,
 મન ગમતા ભોજન મળે છે, ગાયોના પરતાપે - મારા વહાલા
 અનુભવ માટે કૃષ્ણ પ્રભુએ, ઘેનુ લક્ષ ચરાવી,
 ગૌ સેવાના પ્રતાપ બળથી, દહીં દુધની મોજ ઉડાવી—મારા વહાલા
 માખણ ઘી ચોખુ મળવાથી, બુદ્ધીવાન થશે નામી,
 કળા કૌશલ્યા વધશે તમમાં, સાચી એજ નીશાની—મારા વહાલા
 પત્રીત્ર ગોવર ગાય તાણું લઈ, ભુમી સ્વચ્છ બનાવે,
 તે સ્થાનકમાં સકળ સિદ્ધિયો રૂમઝૂમ કરતી આવે—મારા વહાલા
 બંસીધર ગોપાળ કૃષ્ણને. ગૌમાતા છે વહાલી,
 એક મુઠી અપાંણુ કરશે તો, જમે થશે ત્યાં પાલી—મારા વહાલા

મનહર.

શું કહુ કથની મારી આજ-શું કહું કથની મારી.
 હું તો આ સંકટથી હારી આજ-શું કહું કથની મારી—ટેક.
 વાછરણને દુર કરીને—દુધ મધુર દેનારી
 તો પણ મુજ પર જીલમ ગુજરે-શું છે ભુલ અમારી—આજ ૧
 રૂંટ પુષ્ટ સૌ થઈને ફરો છો-તે મુજ દુધને આભારી,
 તે છતાં મુજ રક્ષણ માટે-થાયે છે બે દરકારી—આજ ૨.
 મુજ પુત્રાનું ખેતી માંહી-કામ પડે છે ભારી,
 તે વીણ ઉત્તમ ખેતી ન થાયે-નીશ્વય લેજો ધારી—આજ ૩.
 સર્વ સુખોની દાતા હું છું-વાત જીવોને વીચારી,
 અન્ન વસ્ત્ર પય ધૂત દેનારી-તેને નાંખો કેમ મારી—આજ ૪.
 માંસાહારનો ત્યાગ કરીને-બનો અન્ન ફલહારી,
 તેથી તમારો વંશજ વધસે-થાશે સૌ સુખકારી—આજ ૫.
 માર્ગમાં કોઈ મુજને જીવે-નમન કરે નરને નારી,
 મુજ કષ્ટો કાપવા માટે-કોણ કરે છે તૈયારી—આજ ૬.
 બ્રાહ્મણો સૌ બોધજ આપો-જે કેમ બન્યા સૌ અધિકારી,
 સત્ય રૂપી માર્ગ બતાવો-એ છે ફરજ તમારી,—આજ ૭

ક્ષત્રીઓ સૌ પાલો અમને-હું છું બલ બુદ્ધી દેનારી,
 ગૌ માતાના સંકટ સર્વે-દુર કરો સૌ વીચારી—આજ ૮,
 ભેતી અને ગા રક્ષણ કરશો-વૈશ્યનો ધર્મ વીચારી,
 તોજ વણજ વેપાર સુધરશે-ધન ધાન્યથી વૃધી તમારી—આજ ૯.
 ગૌ સેવા સૌ કુદ્રો કરીને-વૃત લેજો સૌ ઉર ધારી,
 શ્રેય થશે તેથી તમારું-નિશ્ચય મનમાં વીચારી—આજ ૧૦,
 હરીદાસ એ અરજ કરે છે-વીચારો એ નરને નારી,
 ગાય માતાનું પાલન કરીને-ગઉચર લેજો સૌ સંસારી—આ ૧૧૧

કયાં ગધ બંસી તારી—રે હરી કયાં ગધ મુરલી તારી
 જે મુરલીથી ગોધન ગોપી—સંકટમાંથી તારી....રે હરી.
 ગો અજવાસીનું રક્ષણ કીધું—કંસાસુરને મારી....રે હરી.
 હાલ કલીમાં ગોવધ ચાલે—ઉંગ લ્યો છે ગીરધારી....રે હરી.
 સંખ ચક્રને ગદાપદ્મ લઈ—કરો ગરૂડપર સ્વારી...રે હરી.
 ગૌમાતાનું રક્ષણ કીધું—ગીરી ગોવરધન ધારી...રે હરી.
 હે પ્રભુ હવે જાગૃત થાઓ—કલી અમને સતાવે ભારી....રે હરી.

કુખાળી.

અરે ઓ હિંદના બેટા અમારું હીત ચાહનારા.
 બનીને સુસ્ત કયાં બેઠા અમારું દુધ પીનાસુ ટેક.
 અમારા માંસને માટે કશાઈઓ કાપે છે અમને,
 અમારી દીનની ફરીઆદ નથી દરકાર પણ તમને. ૧
 અમારા બાળ તરછોડી તમોને દુધ તો દઈએ,
 અમારા દુઃખની વાતો કહોને કયાં જઈ કહીએ. ૨
 તમારા બાપ દાદાઓ અમોને માન દેતાતા,
 માનીને ગાય માતા સૌ સેવા અમારી કરતાતા. ૩
 તમારા શાસ્ત્રના લેખો તપાસો હિંદીઓ બ્યારા,
 ઘણું છે પાપ ગૌ વધથી તપાસો ઉપકારો અમારા. ૪
 અમારું ટંકનું ભોજન તમારા પાન સોપારી,
 તમારા ટંકના ભોજનથી હજારો ગાય બચનારી. ૫
 જગતના લોક સારા રક્ષણનું કામ કરનારા,
 હિંદના હિંદીઓ એવા મુકી દીધી ગોવીંદ્રની સેવા. ૬
 તપાસો ગાયોના કષ્ટો દુઃખોથી આલ દુટયા છે,
 અમુલ્ય છે ગાયની સેવા હરી હરદમ પોકારે છે. ૭

ગૌમાતાની સ્તુતિ.

ચાલ (આરતી.)

જય જય ગૌ માતે, પ્રભુ જય જય ગૌ માતે (પ્રભુ) જય જય
 સુરનર મુનીવર—તવ સેવા કર હર શાતે—જય જય ગૌ માતે.
 તેત્રીશ કોટી દેવ વસે છે—ગૌ માતાના અંગે (હૈ પ્રભુ) ગૌ માતા.
 શ્રીવે વસે છે વિષ્ણુ—પૃષ્ઠે વળી બ્રહ્માહીં (જય જય)
 ગોર દુઃખ મૃત્યુ સમેતુ—જતાં અટકાવે યમ દ્વારે (પ્રભુ)
 સેવક જનને પુછ પકડી—વૈતરણીને તારે (જય જય ગૌ માતા)
 જય ગોપાલ બોલે સખ—હિંદુ મીલ માતે (પ્રભુ) હિંદુ.
 મુખસે બોલે પણ—કર્મ નહીં કરતે (જય જય ગૌ માતે)
 કૃષ્ણ ગૌ પુજનકર—પદરજ સીરધારી (પ્રભુ)
 મીલા ગોપાલ પદ—અરૂ, બંસી મુખ ધારી—જય જય ગૌ.
 ભારત આરતી બોલો—જયકાર તખી હોગી (પ્રભુ જય)
 હરીદાશકા એહી કેના હે—જય ગૌ સેવા હોગી—જય જય.

ગાયોના પ્રાણ બચાવવા વીશે.

લાવણી.

અરે ઓ સુણો નરને નાર ગાયોના પ્રાણ બચાવો યાર,
 ગરીબમાં ગરીબ પ્રાણી છે આ જીવો જગતમાં ગાય,
 દુનીઆના લોક ગણે છે જેને પોતાની માય—અરેઓ.
 નહીં કરે છે હાંણી કોઇની નહીં કરે બદકામ,
 નહીં રાખે છે ખુરી ચાલ નહીં કરે બદલામ—અરેઓ.
 ગાય જેવો નહીં નીર્દોશ પ્રાણી દુનીઆમાં છે એક,
 મુંગે મોઢે દુધ દીએ છે નેકી પણામાં નેક—અરેઓ.
 મુંગી માતાપર પડે છે છુરી જીવો આંખોને ખોલી,
 પ્રભુ તરફ તે જોઈ કરીને માંગે રક્ષણની બાલી—અરેઓ.

દુનીઆમાં અનેક મહુઝબો અનેક જાતનાં દીન
 નથી કોઈનાં ધર્મની અંદર ગાય પર જીલમનો એકોન—અરે
 ગાય આપે છે તમો સર્વને મન માનતા ખોરાક,
 કહું છું જેનું ખ્યાન તમોને સુણો દુનીઆના લોક—અરેઓ.
 પહેલું મલે છે દુધ સર્વને સુણો મારા મહેરબાન,
 નાનાં મોહટાં સૌ પીએ છે કરો નહી કુરબાન,—અરેઓ.
 પુસ્ટી કૈવત મલે સર્વને સૌ માનો તેનો આભાર,
 જરણ પરણને મરણ વેળા ચાલે નહીં સંસાર,—અરેઓ.
 ખીજું મલે છે દહીં માખણને ધીનો બને છે ગાર,
 શ્યાણા થઈને શ્યાણપત રાખી રાખો ગાય પર ખ્યાર,—અરેઓ.
 ઘી વીનાનું ખાનુ નકામું નકામાં છે શાકપાન,
 ઘી વીનાતી રોટી નકામી નકામાં છે પકવાન,—અરેઓ.
 ગાય જણે જગમાટે બેટા સમજે જેનાં નામ,
 નામ છે જેના બેલને ગોધા કરે દુનીઆના કામ,—અરેઓ.

બેલ ગોધાઓ કરે તમારી જેતીવાડીનું કામ,

ધાસ ખાઈને આપે તમેને અન્ન ધનને વળી દામ,—અરેઓ.

બેલ વીનાની જેતી નકામી નહી ચાલે આ સંસાર,

બેલ વીનાનું કાજ નકામું વળી નકામું રોજગાર,—અરેઓ.

ગાય આપેછે આ જગ મઠે અનેક આવા સપુત,

જરથોસ્તી અને હિંદુઓને બેઠએછે ગણિમુત,—અરેઓ.

કહે અરદેશર સમજે શ્યણુ ભાઈ બેઠેનો સંગાત,

ગાય માતાએ કીધાં ઉપકારે પુત્રોની સંગાત,—અરેઓ.

પેગંબર જરથોસ્ત સાહેબનો બચાવ્યો જોણે જાન,

આર પગની વચમાં રાખી આખ્યો પોતાનો થાન,—અરેઓ.

ધનસાન રાખીને જોણે કીધું છે ધનસાનીનું કામ,

પારસીઓમાં રહ્યું છે ગાયમાતાનું નામ — અરેઓ.

સૌ જગતનો કલ્યાણ ઇચ્છવા શારૂ

સૌનું કરો કલ્યાણ, દયાળુ પ્રભુ સૌનું કરો કલ્યાણ
નરનારી પશુ પક્ષીની સાથે (૨)

જીવ જંતુનું તમામ—દયાળુ પ્રભુ સૌનું
જગના વાસીઓ સૌ સુખ ભોગવે (૨)

આનંદે રહી આઠો જામ—દયાળુ પ્રભુ સૌનું
દુનિઆમાં દરદ દુષ્કાળ પડે નહીં (૨)

લડે નહીં કોઈ ગામ—દયાળુ પ્રભુ સૌનું.
સર્વ જગે સુખકારી વધે ને (૨)

વળી વધે ધન ધાન્ય—દયાળુ પ્રભુ સૌનું.
કોઈ કોઈનું જુરં ન ઇચ્છે (૨)

સૌનું ઇચ્છે સૌ સમાન—દયાળુ પ્રભુ સૌનું
પોત પોતાના ધર્મ પ્રમાણે (૨)

સવ ભજે ભગવાન—દયાળુ પ્રભુ સૌનું.

ગાયોનો રક્ષણ કેમ થાય તેની યોજના.

ગાયોની રક્ષા કેમ થાય, અને થતો વધ કેમ અટકે; હીન્દુસ્થાન સુખી કેમ થાય અને આપણામાં બળ બુદ્ધિ વીર્ય અને પરાક્રમે કેમ વધશે, આપણે જેને ધર્મ જીવદયા અને પ્રાણી રક્ષણ સાડું લાખો કરોડો રૂપીઆ ખરચીએ છીએ છતાં તેનું શારથક થતું નથી અને તેના સાડું આપણે અત્રે માલ ઉપર ધરમાઉ તથા લાગા નાખીને કરોડો રૂપીઆ એકઠા કરીએ છીએ છતાં તેનો ઉપયોગ આપણે વ્યવસ્થાસર કરતા નથી, તેના પરીણામે કોષ ફળીભુત થતું નથી. તેથી આપણે ગૌરક્ષણ સેવાસમાજમાં સલાસદ થઈ આપણે તેમાં વખતને અને તન મન અને ધનનો ભોગ આપી નીચે લખેલા કલમોપર વિચાર કરીને જે કાર્ય કરીએ તો સર્વત્ર સારાં કાર્યો થાય તેનો દાખલો શેઠ મથુરાદાસ વસનજી ખીમજીએ પશુ સંરક્ષણ ફંડ ખોલી અહમદ નગરમાં દુકાળ પડવાથી મોટી રકમનું ફંડ કરીને લગભગ ૭૦૦૦ ઢોરોનો ખચાવ કરીને તે ઢોરો અહમદનગરવાળા શેઠ

માણેકચંદ કીશનલાલ મોથા અને ખીજ સદગ્રહસ્થાની દેખરેખ નીચે નવ કેમ્પો ખોલીને તે ઢોરોને સારી સ્થિતિમાં લાવી પાછા ત્યાંના ખેડુત વર્ગને કીમતે વેચી અને તેની પાસેથી ખોંડ લખાવીને આખ્યાં તેથી પાછી મોટી રકમ ઉત્પન્ન થઈ તેથી દરેક ઠેકાણે એમ આપણી શાખાઓ ખોલી સેક્રેટરી નીમી સલાસદ કરીને કામ કરવું જોઈએ તેથી આ કારમ વાંચી તરત સલાસદ થાઓ અને જેમ દીલીપ રાજાએ ગાયની સેવા કરી ઇચ્છીત વરદાન મેળવી રઘુકુળ ચલાવ્યું તેમ આપણે પણ વર્તીએ:—

૧ દેશદેશાવરોમાં ગોરક્ષણ સેવાસમાજના સલાસદો કરવા અને દરેક ઠેકાણે સેક્રેટરી નીમી ત્યાંના માહાજન સાથે રાખીને કામો કરવાં.

૨ દેશદેશાવરોમાં જ્યાં પાણીનાં સાધનો મળી શકે ત્યાં ગૌચર જમીનો પટે અથવા વેચાતી લેવી.

૩ દેશદેશાવરોમાં જેમ જેમ આપણી પાસે સાધન થતાં જાય તેમ સારવખતમાં સસ્તું ઘાસ તથા કડળ ભરી રાખવી.

૪ દેશ- દેશાવરોમાં ઉપદેશકો મોકલવા અને ગાયોમાં જે ગુણો છે તે સમજાવવા તેની ઓલાદો સારી કરવા વિષે અને તેમાંદુધનો વધારો કેમ થાય તેનાં બચ્ચાંઓ સારાં કેમ થાય વીગેરે સમજાવી અને જે કસાઈઓને ઢોરો ન વેચે તેને સસ્તું બાસ આપવું અને ગઉચર જમીનોમાંસેજ લવાજમ લઈ ઢોરો ચારવા આપવા અને ખેતવાડી સાડી ખી આપવા અને તેની પાસેથી પાછા સવાયા લેવા અને ઢોર કસાઈને વેચવા નહીં એવો ગામના પટેલ તથા પંચની શાખ લઈ તેની પાસેથી લખાવી લેવું.

૫ આપણા તરફથી શહેરે શહેરમાં ગઉશાળા ખોલવી અને જે ધણીઓ પોતાની પાસે સાધન ન હોવાથી અથવા પોતેપાળવા અસમર્થ હોય તે ગઉશાળામાં આપી જાય અને તે ઢોરોને સારી હાલતમાં સુધારી સારા સાંઢો રાખી તેનીઓલાદો સારી કરીને પાછા તે ઢોરે જે કસાઈને બજારમાં વેચે નહી તેવાઓને કીમત લઈ ખોંડ લખાવી આપવા અને જેમ વાઈમાં ચૌદ મહારાજ કરે છે.

- ૬ ગૌશાળાને નિભાવવા સાડ૩ ગામનાં પંચ લેગા કરી તે દ્વારાએ ગામમાં માલ ઉપર તથા ઘર ઉપર વીધા વધાણે વીગેરે લાગા નાખવા ને કમીટી નીમવી.
- ૭ ગૌશાળાના ઢોર ખેડુતોના ખેતરમાં ખાતર સાડ૩ ખેસાડવા અને તેની પાસેથી ઘાસ ચારો લેવો. અને ગઈ-શાળાનું ખાતર આપણે ઘાસ ચારો ઉગાડવા ખેતવાડી કરવી તેમાં નાખવું અથવા તે ખાતર વેચવું.
- ૮ ગૌશાળાના ઢોરો સાડ૩ છાપરાં બાંધવા અને જમીનો લેવી. ગઈચર તથા ઘાસચારો ઉગાડવા પોતાનીજ જમીનમાંજ ઘાસચારો કરાવવો અને ખેડુતો સાડ૩ ખીજ સાડ૩ થોડો થોડો દાણો ઉગાડવો અને કુવા અવાડા કરાવવા.
- ૯ દેશદેશાવરોમાં પાંજરાપોળ હોય તેના સાડ૩ આપણુથી બનતી મદદે સારા વેટરનરી ડોક્ટરો તથા ઓલાદો સારી કરનારાઓ વીગેરે પગાદાર રાખી તેની તપાસ કરીને તેમાં શું શું સુધારા કરવાની જરૂર છે તે સુધારા

કરાવી સારા સાંઢો રાખીને સારી ઓલાદો કરી ગઉ-
શાળાના રૂપમાં ફેરવી નાખી સુધરાવવી.

૧૦ મોટા મોટા શહેરોમાં શેરો કાહાડી સારી રીતની અને
ચોખ્ખા દુધની ડેરી ફારમો કાઢવી અને ડેરીના ઢોરોની
ઓલાદ સુધારવાને જ્યાં સારા સાંઢો મલતા હોય તે
મંગાવી અને ઓલાદો સુધારવી અને તેમાં દુધ જેમ
વધારે થાય એવી રીતના ખોરાકો આપી અને ઉપર
દેખરેખ રાખવા સાડ અનુભવી ડાક્ટરો તથા મેનેજરો
રાખીને કામ લેવું અને અને તે ડેરીના ઢોરો માટે
ઘાસ સાડ તથા ચરવા સાડ જમીનો લઈ તેમાં સારા
ઘાસ ચારા કરીને ઉપયોગમાં લેવા અને દુધ નાના
ખચાઓ સાડ તથા શેરહોલ્ડરો સાડ સસ્તી કીમતે આપવું
જેમ હાલ મુંબઈમાં મડમની દાએરીમાં અપાય છે.

૧૧ મુંબઈના તખેલાઓમાં પાખટ થએલ ઢોરો તથા નાના
ખચાઓ દુધના લોભ સાડ વેચે છે. અથવા પાંજરાપોળ-
માં મુકી બંધે છે તથા મારી પછુ નાખે છે, અને તેને ખા-
વાપીવા આપતા નથી, તેથી તેના સાડ પાણીના સાધનો

કરી, ને ચરવા સારૂ જમીનો લઈ, તેની ઉપર સારી દે-
ખદેખ રાખે, અને તે ઢોરોને સારાં કરે એવા માણસોથી
કામ લઈને સુધરાવવાં અને તે ઢોરો પાછાં ડેરીમાં અથવા
ખેતીવાડીવાળાને અથવા પાળવાવાળાને કીમત લઈને આ-
પવા અને આપણી શરતના ઓંડ લખાવી લેવા.

૧૨. મંડળ તરફથી સારા વેટરનરી ડાક્ટર તથા સારા રખારી
તથા ડેરીનું કામ કરેલાં માણસો તથા સારા વ્યાખ્યાનકા-
રો તથા ગૌરક્ષણમાં ઊરમી ધરાવનારા માણસો પગારદા-
ર રાખીને તેની મારફતે જ્યાં કામ પડે ત્યાં કામ લેવું અ-
ને સરવે ઠેકાણે ફરી જ્યાં ગેરવ્યવસ્થા હોય ત્યાં સુધરાવવી
અને ગામડાના લોકોને સમજાવવા અને જ્યાં દુધ વીગેરે-
ની જરૂર હોય ત્યાં આપવી અને એક દેશના સાંઢો ખીજા
દેશોમાં મોકલી એ લોકો સુધરાવી ને દુધમાં વધારો કરાવ-
વો અને જ્યાં સારા સાંઢો મળે ત્યાં ખરીદ કરવા જેમ અ-
મેરીકાવાળા તથા બ્રાઝીલવાળા અત્રેના ઢોરો ખરીદ કરીને

તેજ ઢોરોને સુધારી પોતાના દેશનાં ઢોરો જેવાં વધારે દુધ આપતાં કરે છે તેનો દાખલો હાલમાં અત્રે મહુ છાવણીમાં અમેરીકન સાંઢો મંગાવી આપણા દેશની સીંધી ગાયોની .
ઓલાદ સુધારી તેજ ગાયોમાં રોજના ૬૦ થી ૮૦ રતલ દુધની ગાયો કીધી છે અને તેનું દુધ હાલમાં દરેક મીલી-ટરી ખાતાને પુરૂં પાડવામાં આવે છે.

૧૩. મોટા મોટા સેહેરોમાં ઢોરોનાં પ્રદર્શન ભરીને જે સારાં ઢોરો રાખે તેને ઈનામો આપવાં અને આંદ સાથે સરટી-ફીકેટ આપવી.

૧૪. મુંબઈમાં આઠ દહાડે અથવા પંદર દહાડે જ્યાં સગવડ બને ત્યાં જુદે જુદે ઠેકાણે સભાઓ ભરવી ગાયોના વીશ-ય ઉપર લાખણો આપવા કે પુરાણ અને ગીતાના દીલીપ તથા અરબુન વીગેરેના અને આરથીક રીતે ગાયોમાં શુ' શુ' ગુણો છે તે વીશય ઉપર પરદેશના આવેલ હોય તેણે અને બીજાઓએ વ્યાખ્યાનો આપવાં અને એ વીશયની ચોપડીઓ તથા લેખો છપાવવા.

૧૫ મુ'બઈમાં અથવા દેશદેશાવરોમાં અ પણા સ્વયં'મસેવકો કરવા અને તેને અપણા ચાદો આપવા અને જ્યારે સભા વીગેરે જે કાંઈ પણ કામ હોય ત્યારે તેમાં મદદગાર થાય હાલમાં આપણી બીજી દરેક કામના સ્વયં'મસેવકો થાય છે પણ આપણી જે જગત જનનીના કામ સારૂ સ્વયં'મસેવકો પોતાની મેળે ઉમેદથી નથી થતા એ ધણી દીલગીરીની વાત છે તેમ ન થતાં પોતાની મેળે પોતાનું કરતવ્ય સમજી સેવક થાઓ તો આપણે ઘણુંજ સારૂ કામ કરી શકીશું.

૧૬. મુ'બઈમાં અથવા દેશદેશાવરોમાં માલ ઉપર જે ધરમઉ લેવામાં આવે છે તે ધરમાઉ તથા વેપારીના તરફથી અંગત પોતાની મેળે ધરમાઉ કાઢે છે તે ધરમાઉ અને પોતાની પાછળ વીલમાં તથા ઉમેદથી જે ધરમાઉઓ કહાડે છે તે ધરમાઉના હુક જે માલ પેદા કરે છે અને ભાવ લઈને કરે છે તેનોજ હુક છે ત્યારે તે કોણ કરે છે

તે એજ ઢોરો કરે છે તેના સાડ આજ દીન સુધી કોઈએ સદાવ્રત ખોલ્યુ નથી તેથી એવા ખાતા મારફતે ગઉચર જમીન તથા ઘાસ ચારો લખને ઢોરો સાડ સદાવ્રત ખોલો તો ગણુજ પુન્ય થાય એમ છે તેથી જેને એવી રીતે કરવું હોય તેણે આવા ખાતામાં સભાસદ થઈ પોતેજ કામ કરતા થાઓ ને એ ખાતાને સારી રીતે ઉતેજન આપો.

૧૭. આ સમાજમાં જેણે સભાસદ થવું હોય તેણે થવું. અને કાર્યવાહક કમીટીમાં સભાસદ થવું હોય તેણે કાર્યવાહક લખીને જણાવવું. તો તેની નોંધ લેવામાં આવશે અને ઉપર લખેલી કલમોમાં કાંઈ સુધારો કરવો હોય અથવા તેથી કાંઈ વધારે સુચના આપવી હોય અથવા મારી સાથેફમરૂ મળવું હોય તેને દીન ચારમાં લખી જણાવવું, તો તેની ઉપર લક્ષ આપવામાં આવશે, અને એ કામ જે આપણી મહાસભા ઉપાડીલે તો ઘણુજ સાડ કામ થાય, તેમ છે તેથી માહાસભાના કાર્યવાહક તે

(૪૮)

પર લક્ષ આપશે એવી આશા છે. અને આપણી દરેક જાણની ફરજ છે કે જેના લીધે આપણું જીવન છે તેના સાફ આપણે આમાં સભાસદ થઈ તેના રક્ષણનાં કાર્ય ઉપાદી લઈએ તેથી સાચા થઈ આમાં સભાસદ થાઓ.

જેની લાઇફ સભાસદની ફી રૂ. ૧૫૫ ઓરડીનરી
સભાસદની વારસીક ફી રૂ. ૧૫

